

Az ingázás térbeli jellegzetességeinek változása az Észak-Dunántúlon, különös tekintettel Győr munkaügyi vonzáskörzetére

HARDI TAMÁS

KULCSSZAVAK: ingázás, munkaügyi vonzáskörzet, Észak-Dunántúl, Győr

ABSZTRAKT: A tanulmányban megvizsgáljuk a KSH által 2001-ben és 2011-ben elvégzett népszámlálás ingázásra vonatkozó főbb adatainak és a két felvétel összehasonlítása során tapasztalt eltérések területi konzekvenciáit. A vizsgálat célja elsősorban az volt, hogy Győr köré szerveződő ingázó, munkaügyi vonzásterek jellegzetességeit megismerjük. Ezért az országos szintű vizsgálatok mellett részletesebben koncentráltunk az Észak-Dunántúltra, melynek központrendszerét tártuk fel, s még részletesebben vizsgáltuk ezen belül Győr, s a városkörnyéki tér jellegzetességeit.

Az ingázás jelensége alatt jelen tanulmányban az olyan rendszeres munkába járást értjük, amikor a foglalkoztatott lakó- és munkahelye eltérő településen található. Az esetek döntő többségében ez napi, heti többszöri, esetleg heti ingázást jelent. Az ingázók adatait a népszámlálásokból ismerhetjük meg. Jelen tanulmányban a 2001. és 2011. évi népszámlálások ingázó adatait elemezzük, s hasonlítjuk össze. Az egyes válaszadó foglalkoztatottak lakó- és munkahely települése ismert, így ezekből az adatokból számítottuk ki az egyes településen élő foglalkoztatottak számát, az onnan eljárók, és az oda bejárók számát.¹ Egyes adataink a hivatalos foglalkoztatási adatoktól eltérhetnek, mivel a népszámlálásnál az a 15 évnél idősebb válaszadó minősül foglalkoztatottnak, aki a kérdezés előtti héten

1 A népszámlálások adataiból az alábbi változókat számítottuk ki:

- Helyben lakó és dolgozó: az a foglalkoztatott, aki ugyanazon a településen dolgozik, mint ahol életvitelszerűen lakik.
- Naponta ingázó az a foglalkoztatott, aki nem ugyanazon a településen dolgozik, mint ahol ténylegesen lakik.
- Foglalkoztatottak száma: az adott település lakosságából foglalkoztatottnak minősülők.
- Helyben foglalkoztatottak száma: az adott településen élő foglalkoztatottak közül a helyben lakó és dolgozók csoportja, valamint a bejárók száma összesen. Ezt az egyszerűség kedvéért néhol mint a munkahelyek számát kezeljük, bár a két fogalom nyilván nem fedi egymást teljesen, de rámutat a település munkát biztosító képességére.
- Eljárók száma: egy településről más településre dolgozni járók száma.
- Bejárók száma: egy településre más településről ingázók száma.

legalább egy napon keresőtevékenységet folytatott, avagy rendszeres foglalkozásától csak átmenetileg volt távol (KSH 2014).

Vizsgálatunkban bemutatjuk az ingázás jelenségének térbeli változását az Észak-Dunántúlon,² s rávilágítunk Győr és vonzaskörzetének szerepére az Észak-Dunántúl térségén belül. Ehhez meghatározzuk Győr, s a többi foglalkoztató központ önálló ingázó vonzaskörzetét. Az ingázók számának és foglalkoztatottakból számított arányának jelentős növekedése mellett vizsgálatunkból látható az ingázás strukturális átalakulása is. Jelen tanulmányban ennek az átalakulásnak a térbeli aspektusával kívánunk foglalkozni.

Az ingázás jelentősége Magyarországon

Az ingázó életmód kialakulása, tömeges elterjedése az 1960-as, 1970-es évekre jellemző Magyarországon. Ez az időszak a vidéki városok iparosításának korszaka volt, így a magyar urbanizáció két meghatározó évtizedének tekinthető. Az ipari beruházások munkaerő igényével nem tudott lépést tartani a lakossági infrastruktúra fejlődése a városokban (Konrád–Szelényi 2000), így a városba költözés egyik akadályá lett a lakáshiány. Másrészt ez a korszak a magyarországi falvak modernizációjának is fontos időszaka volt: a növekvő életminőséget biztosító agrárium helyben tartotta a lakosok jó részét, azokat is, akik a városi ipari üzemekben vagy szolgáltatásokban vállaltak munkát. Így megnövekedett a kétlaki életmód jelentősége: a családok a városi munkahely mellett megtartották falusi lakhelyüket, s ott a párhuzamosan végzett mezőgazdasági tevékenységgel fontos másodlagos jövedelemhez jutottak. Így az ingázás tömegeket érintett, s jellegét tekintve falu-város kapcsolatrendszeren alapult. A nyolcvanas évekre az ingázók száma 1,2 millió fő fölé emelkedett, s hosszú időn keresztül az aktív keresők számának mintegy negyedét tette ki. Bár a rendszerváltás körüli gazdasági válság az ingázók lehetőségeit is csökkentette (Szabó 1998), de a munkahelyek tekintélyes száma szűnt meg a nagyüzemi mezőgazdaság átalakításával, s így a falusi lakosság egyre nagyobb hányada volt kénytelen a városokban munkát keresni. Mindezek eredményeként egy átmeneti visszaesés után – ami a kilencvenes évek közepén következett be – az ezredfordulóra ismét millió fölé növekedett a létszám, s a 2011-es népszámlálás eddig nem látott mértékű ingázást regisztrált (1. táblázat).

2 Észak-Dunántúl alatt öt megye: Fejér, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Vas és Veszprém megyék területét értjük.

1. táblázat: Az ingázók száma és aránya Magyarországon 1960–2011

Megnevezés	1960	1970	1980	1990	1996	2001	2011
Foglalkoztatottak száma (ezer fő)	4 760	4 989	5 069	4 527	3 492	3 690	3 943
Ingázók száma (ezer fő)	636	977	1 218	1 146	887	1 109	1 398
Ingázók aránya (%)	13,4	19,6	24,0	25,3	25,4	30,0	35,4

Forrás: Népszámlálási kötetek 1960–2011; Mikrocenzus 1996 (1997); Szabó 1998.

Az ingázás mai magyarországi jelentőségét mutatja, hogy a 2011. évi népszámlás adatai alapján a közel 4 millió foglalkoztatott több mint 35%-a más településen talál munkát, mint ahol lakik, s az ingázók száma, valamint a foglalkoztatott népességhez viszonyított aránya a vizsgált időszakban jelentősen növekedett is. Miközben a foglalkoztatottak száma mintegy 7%-kal emelkedett országos szinten 2001 és 2011 között, addig az ingázóké 25%-kal.

Az ingázó foglalkoztatottak (mintegy 1,4 millió fő 2011-ben) döntő többsége (94%-a) vidéki lakos, Budapesten kívül él. Lakóhely szerint a városi lakosok részaránya növekedik az ingázók csoportján belül, ma már minden második ingázó valamely városi településen él. Ugyanakkor a kisebb településeken az ott élő foglalkoztatottak jelentős része máshova jár dolgozni, minél kisebb egy település, annál nagyobb az el-ingázók aránya (a 2000 lakos alatti településeken élők körében ez az arány meghaladja a 60%-ot).

A munkahelyek és lakóhelyek térbeli megoszlásának megismerésére és a két időpont közötti változás kimutatására egy disszimilitási vizsgálatot végeztünk a foglalkoztatott lakosok és a helyben foglalkoztatottak (tehát a munkahelyek) földrajzi elkülönülésének megállapítására. Ezt a módszert elsősorban társadalmi csoportok térbeli elkülönülésének (szegregációjának) vizsgálatára szokás használni (Cséfalvay 1994; Kovács 2002). Jelen vizsgálatban a módszerrel a foglalkoztatottak és a munkahelyek térbeli eloszlását, valamint a településhierarchiában való eloszlását vizsgáljuk. Így tehát azt állapíthatjuk meg, hogy a foglalkoztatottak elhelyezkedése (lakóhelyek) és a munkahelyek elhelyezkedése között mekkora a különbség, leegyszerűsítve, a foglalkoztatottak vagy a munkahelyek hány százalékát kellene újra osztani, hogy a két tényező egyenletesen oszoljék meg a vizsgálati egységekben. Ez a szétosztás természetesen csak elméleti lehetőség, a gyakorlatban arra következtethetünk, mely kategóriák között lesz a legerősebb az ingázó forgalom.

Az indexet kiszámoltuk a településhierarchia kategóriáira, valamint területi értelemben járásokra, megyékre, valamint egy funkcionális területi bontásra, amelyben a különböző agglomerációk (budapesti, 100 ezer lakosnál nagyobb városokhoz kapcsolódó, valamint kisebb agglomerációk) és a nem agglomerációba tartozó települések összesített értékei szerepeltek (2. táblázat).

2. táblázat: Disszimilaritási index-értékek a foglalkoztatottak és a helyben dolgozók között

Településhierarchia kategóriái	2001	2011
Településhierarchia szintjei között	11,1	12,6
Járások között	13,6	15,2
Megyék között	4,5	5,2
Agglomerációk és agglomerációkon kívüli települések	7,3	8,8

Forrás: KSH népszámlálási adatok alapján Hardi T. számítása.

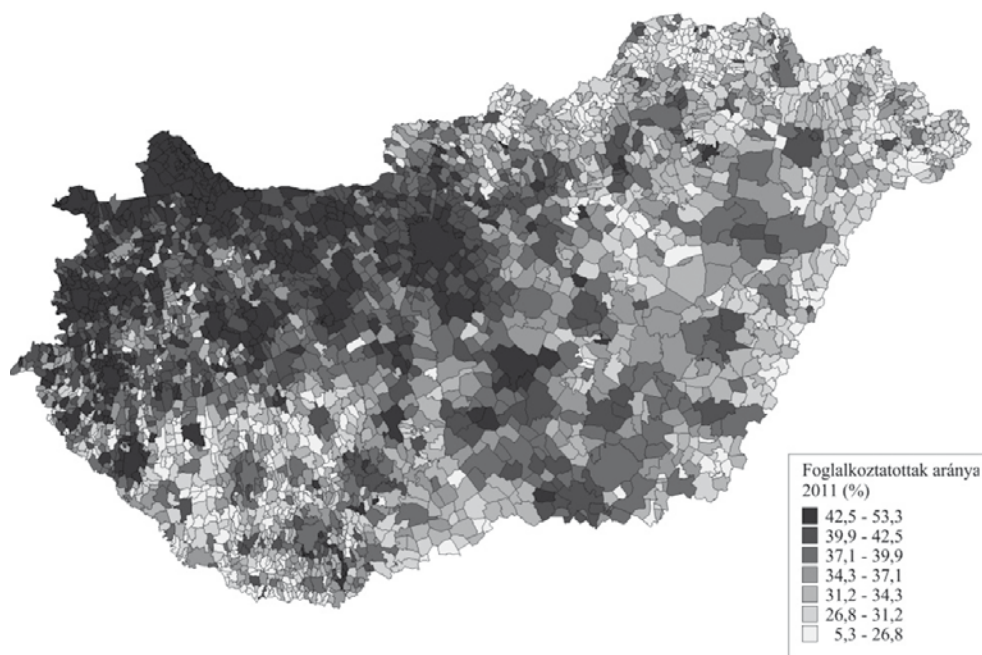
Mindezek alapján elmondhatjuk, hogy a két népszámlálási időpont között a munkahelyek és a lakóhelyek elkülönülése növekedett valamennyi dimenzióban. A legnagyobb elkülönülést a járások és a településhierarchia szintjei között tapasztalhatjuk, míg a megyék között lényegesen kisebb az eltérés. Mindez azt jelentheti, hogy a településhierarchia szintjei között különülnek el leginkább a kibocsátó és a befogadó szintek (a kisebb lélekszámú települések jellemzően kibocsátók, míg a nagyobbak a céltelepülések), de még ennél is nagyobbak a különbségek a járások között, ami arra utal, hogy vannak tipikusan kibocsátó, viszonylag kevés munkahellyel rendelkező, s vannak jelentős foglalkoztató járások, ez utóbbiak jellemzően a nagyvárosi központtal rendelkező járások. Az agglomerációk³ és a nem agglomerációs területek között lényegesen kisebb a disszimilaritás, bár erősen növekvő, ami arra utalhat, hogy erősödik az agglomerációk foglalkoztató szerepe a távolabbi térségek számára is. Ugyanakkor a megyék közötti index mértéke és annak változása lényegesen kisebb a többinél. Az ingázás zöme megyehatárokon és agglomerációkon belül zajlik, mivel ezen a szinten a legkisebb a területi eltérés a foglalkoztatottak és a munkahelyek megoszlása között, tehát az egyes megyékben a munkahelyek és a foglalkoztatott népesség hasonló számban és arányban helyezkedik el.

Az Észak-Dunántúl jellegzetességei és térszerkezete az ingázás adatai alapján

Az Észak-Dunántúl Magyarország északnyugati negyedét alkotja, s több olyan ipari központtal rendelkezik, amely Budapest után az ország legnagyobb ipari-foglalkoztató koncentrációjának tekinthető. Alapvetően, a fővárost leszámítva a térség Magyarország fejlett, nyugati régiójaként él a köztudatban. Éppen ezért a foglalkoztatottak arányát vizsgálva településenként láthatjuk, hogy az Észak-Dunántúl kiemelkedik az ország területéből, s a belső perifériákat leszámítva nagy, összefüggő térségek alakultak ki, ahol a foglalkoztatási viszonyok jónak mondhatók (1. ábra).

3 A településhálózati beosztás így nevezi meg a Budapesti agglomerációt, valamint minden, vidéki megyeszékhely, valamint Sopron és a Balaton köré szerveződő valódi agglomerációt és ún. agglomerálódó térséget.

1. ábra: Foglalkoztatottak aránya a lakónépességből Magyarország egyes településein, 2011 (%)

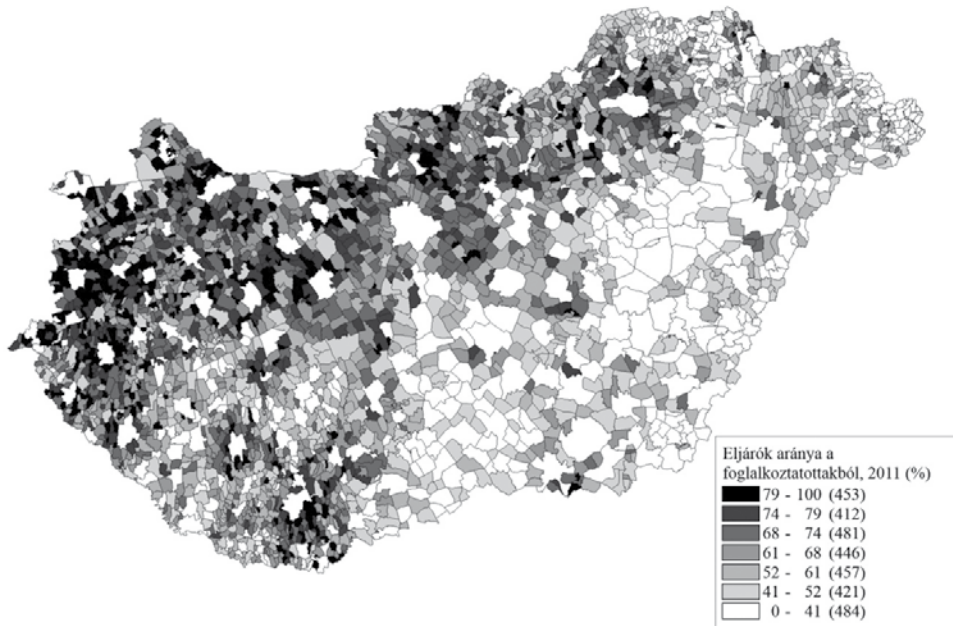
Forrás: A 2011. évi népszámlálás adatai alapján szerkesztette Hardi T.

Az el-ingázók és bejárók arányát bemutató térképeink is igazolják, hogy az Észak-Dunántúl kiemelkedik Magyarország többi vidéki térségéből, s mindkét mutató esetében magasabb települési átlagokat láthatunk, mint az ország többi részében. Nyilván ebben szerepe van a gazdaság fejlettségének, de fent jelzett hagyománynak, valamint a településhálózat jellegzetességeinek is⁴ (2. ábra). Összegezve tehát elmondhatjuk, hogy az Észak-Dunántúl magasabb foglalkoztatottsággal és intenzívebb ingázó munkavállalással jellemezhető, mint az ország más részei, különösen alföldi, délkeleti része.

Így tehát az országon belül az Észak-Dunántúl egyik fő jellegzetessége, hogy intenzív ingázás alakult ki, s ennek intenzitása erősödik. Az ingázás jelenségének erőssége, mint láthattuk, összefügg a településállomány jellegzetességeivel. Így erősebb ingázást tapasztalhatunk még a Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon is (3. ábra).

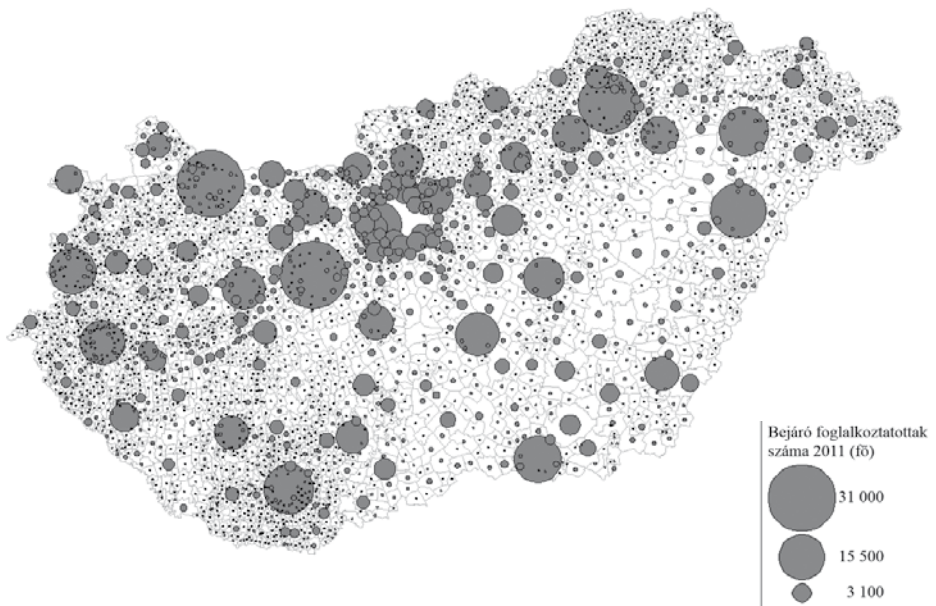
4 Itt arra gondolunk, hogy az Alföld települései általában jóval népesebbek és nagyobbak, egymástól távolabb találhatók, így az ingázás földrajzilag is nehezebb, mint a kisméretű dunántúli települések, s a közeli központjaik között.

2. ábra: Az el-ingázók aránya a foglalkoztatott lakosságból Magyarország egyes településein, 2011 (%)

Forrás: A 2011. évi népszámlálás adatai alapján szerkesztette Hardi T.

3. ábra: A bejárók száma Magyarország egyes településein, 2011 (fő)

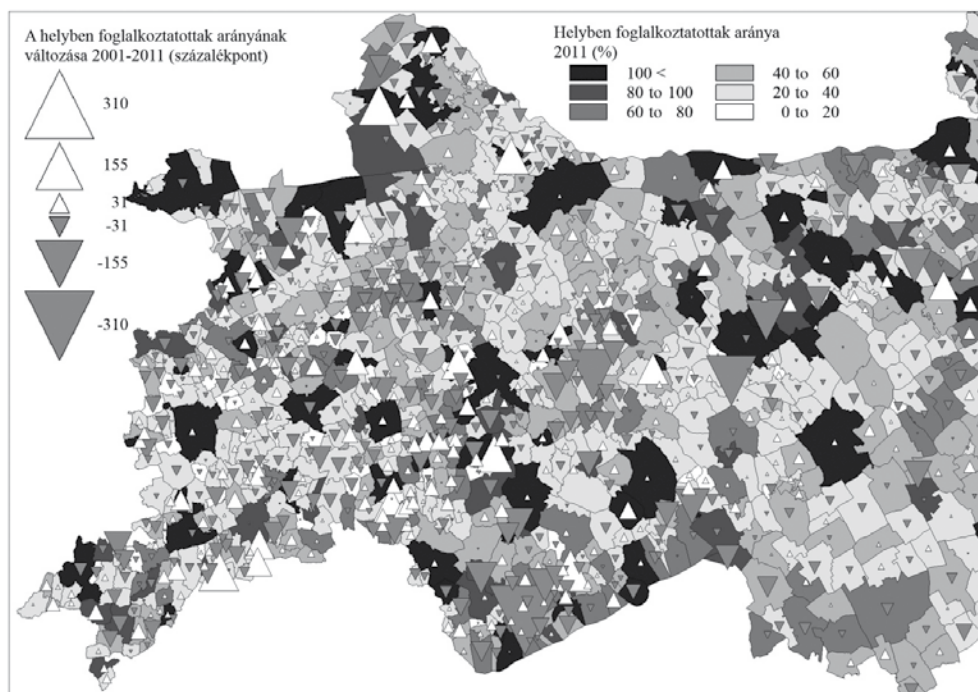

Forrás: A 2011. évi népszámlálás adatai alapján szerkesztette Hardi T.

Az Észak-Dunántúl esetében tapasztalhatjuk, hogy a foglalkoztatás térszerkezete egy központhálózatra épül rá, s ezek a központok nem csak egy kisebb-nagyobb térség számára biztosítanak munkát, de különböző hierarchikus szintekbe sorolhatók, s egymástól is nyernek munkaerőt.

Azokon a településeken, ahol a helyben foglalkoztatottak aránya a foglalkoztatott lakossághoz képest 100% felett van, ott több a munkahely, mint a foglalkoztatott saját lakos, tehát erős a be-ingázás. (4. ábra). Feltűnő jellegzetesség, hogy ezek a központok szigetként emelkednek ki a periférikus térségekből. Az arány 2001 és 2011 közötti változása is mutatja, hogy a „szigetek” körül alakulnak ki foglalkoztatásukat növelő települések, pl. Győr délkeleti és északnyugati agglomerációs sávja, miközben egybefüggő belső perifériák jelentős veszteségeket szenvedtek el a tíz év során. Ezek a belső perifériák a Győri agglomerációtól vagy távol helyezkednek el, vagy rosszul megközelíthető helyzetben vannak. Az ott élők elsősorban a kisebb központokat tudják napi ingázással megközelíteni.

4. ábra: A helyben foglalkoztatottak a foglalkoztatott lakosság arányában 2011 (%), valamint az arány változása 2001-hez képest (százalékpont)

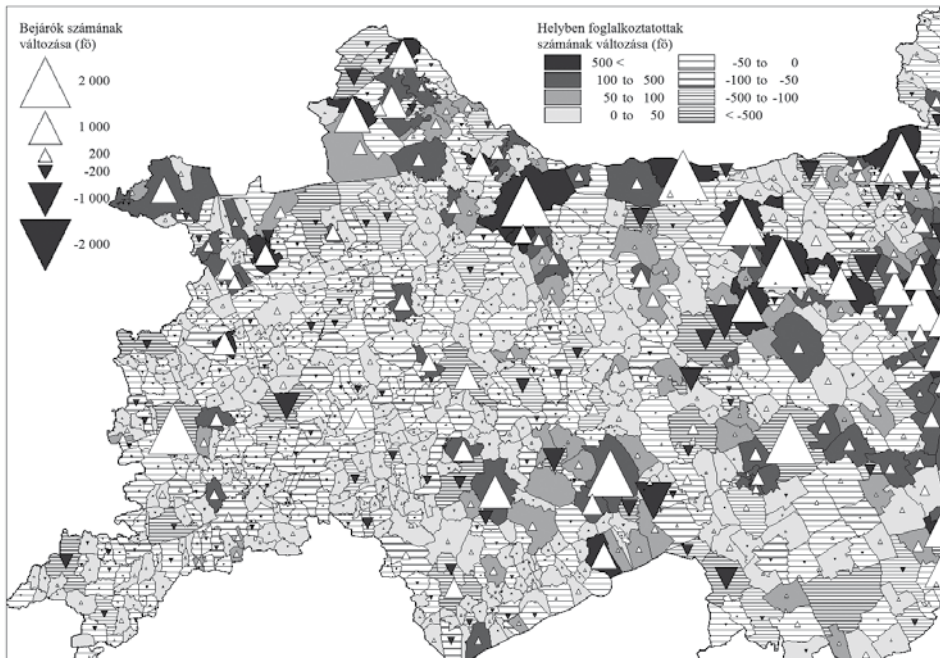

Forrás: KSH Népszámlálás 2001; 2011 alapján szerkesztette Hardi T.

Éppen emiatt a kisebb központok be-ingázóinak létszáma is növekedett, még akkor is, ha a kisközpontokban a helyben foglalkoztatottak száma jelentősen csökkent a tíz év alatt (5. ábra). Térképünk még szemléletesebben mutatja azokat a fejlődési tengelyeket, ahova a foglalkoztatás és így az ingázás koncentrálódik. Az egyik ilyen fejlődési tengely a Budapesti agglomerációból kinyúló M1 (Budapest–Győr–Bécs irányú) autópálya vonala, amely mentén

agglomerációk, ipari körzetek jönnek létre Tatabánya, Győr, Mosonmagyaróvár központokkal. Ezek közül Győr a legjelentősebb. A másik tengely a térség déli részén halad végig, a 8. számú főközlekedési út vonalán látható, amely Dunaújváros, Székesfehérvár, Veszprém, Ajka városok körül szerveződik. Győr mellett a másik legjelentősebb vidéki ingázási központ Székesfehérvár. A város maga ugyan veszített a helyben foglalkoztatottak számából, de agglomerációjában növekedett a foglalkoztatás több településen is. A két nagy tengely mellett kiemelkedik még Sopron és térsége, amely elsősorban az osztrák határ menti elhelyezkedésének, s az osztrák növekedési tengelyekhez való közelségének köszönheti fejlődését.

5. ábra: A helyben foglalkoztatottak és a bejárók számának változása az Észak-Dunántúlon 2001 és 2011 között (fő)

Forrás: KSH Népszámlálás 2001; 2011 alapján szerkesztette Hardi T.

Ezek között a tengelyek és körzetek között a periférikus térségben több kisebb-nagyobb központot találunk. Ezeknek a településeknek közös jellemzője, hogy a tíz év alatt jelentős mértékben csökkent a helyben foglalkoztatottak száma. Érdekes jelenség, hogy több közülük ennek ellenére lényegesen nagyobb számú bejárót vonz 2011-ben, mint 2001-ben. Ennek magyarázata, hogy ezen központok munkavállalói közül egyre többen járnak a nagyobb központokba (pl. Győrbe) vagy külföldre, s ezen központok egyre inkább a munkahelyeket veszített vidéki térségből érkezők számára biztosítanak megélhetést. Tipikus példák: Szombathely, Pápa. Számos kisebb központ ugyanakkor olyan visszaesést szenvedett el, amely nem csak munkahelyek számának csökkenésével, de a bejárók számának erős csökkenésével is együtt járt. Ezek azok a kisvárosok, amelyek korábban iparukat leginkább az ingázó munkaerőre alapozták (pl. Sárvár, Mór).

Központok és munkaügyi vonzaskörzeteik az Észak-Dunántúlon

Ha az Észak-Dunántúli központrendszerét vizsgáljuk, akkor különböző szintű központokat figyelhetünk meg. A központok körül ingázó vonzaskörzeteket határozhatunk meg.

Munkánkhoz hasonló munkaerő-piaci vonzaskörzet lehatárolást a RePUS projekthez (Benini – Naldi 2007) kapcsolódva végzett a VÁTI (Salamini – Radványi – Nagy 2008), melynek célja elsősorban a településhálózat jellegzetességeinek elemzése volt. Viszont bemutatták a központok köré szerveződő munkaügyi vonzaskörzeteket is.

Mivel a foglalkoztató céltelepülések jellemzői széles skálán mozognak, meg kellett alkotnunk azt az ingázó központ kritérium rendszert, amely segítségével egy településről el tudjuk dönteni, hogy az központ-e, vagy sem. A nagy ipari városokon kívül központnak kell tartanunk olyan településeket is, amelyek csak kisszámú bejárót foglalkoztatnak, viszont földrajzi elhelyezkedésük okán központnak minősülnek, mivel a küldő települések számára nehezen helyettesíthető alternatívát jelentenek.

Az „ingázási központ” fogalom első fontos kritériumaként azt határoztuk meg, hogy a település más települések számára elsődleges ingázási cél legyen, tehát a küldő településekről legtöbb eljáró itt találjon munkahelyet magának. Ezen települések közé természetesen bekerülnek olyan falvak is, amelyek esetében néhány bejáró érkezik egy másik községből. Különösen a belső és külső perifériákon jellemző ez a néhány munkavállalót mozgató kölcsönös ingázás, de ez a jelenség nem tartozik munkánk tárgykörébe. Így az alábbi, további kritériumok meghatározását tartottuk szükségesnek:

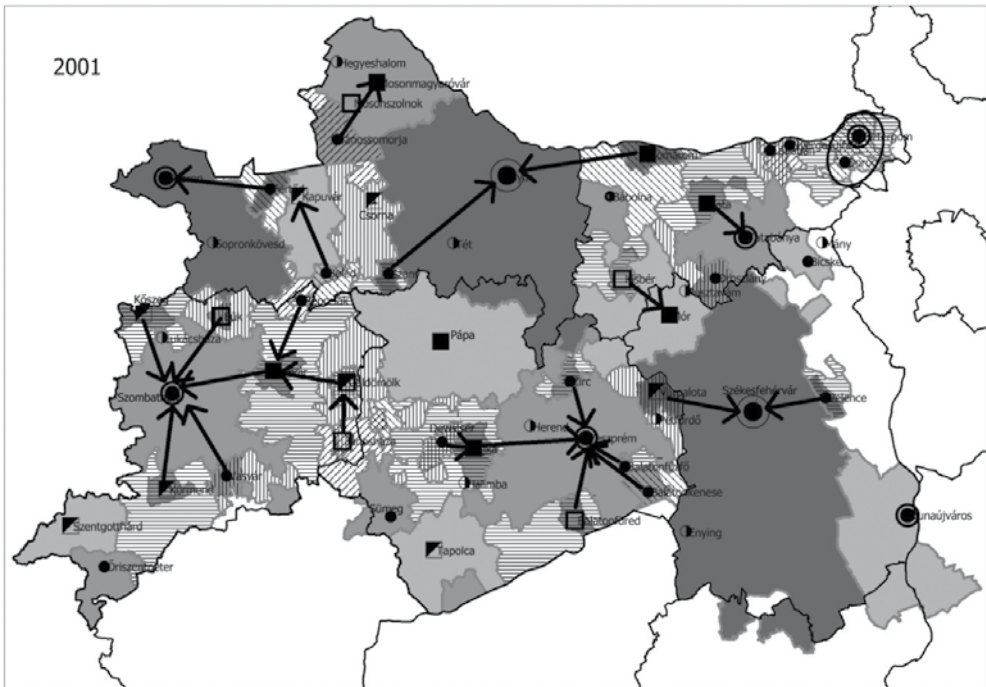
- A bejárók aránya a helyben foglalkoztatottakból meghaladja az észak-dunántúli átlagot;
- A bejárók-eljárók egyenlege pozitív a bejárók számát tekintve;
- A lakóhelyen dolgozó foglalkoztatottak aránya a település foglalkoztatott lakosságából meghaladja az Észak-Dunántúli átlagát.

Ha e három kritériumból kettő igaz egy településre, akkor további szűkítésként vesszük figyelembe, hogy a helyben foglalkoztatottak száma 1000-nél nagyobb legyen, vagy a bejárók száma haladja meg az 500-at. Különösen sajátos, elzárt földrajzi helyzetben találunk azonban olyan kisközpontokat, amelyek a fenti kritériumoknak nem felelnek meg, viszont tapasztalataink alapján központoknak kell tekintenünk őket. Így a legkisebbek között még számításba vettük azokat a településeket, amelyek 100 bejárónál többet vonzanak, s legalább két másik település számára a legnagyobb ingázási célt jelentik (pl. Zirc). Térképen ábráztuk a kijelölt központokat, s a hozzájuk tartozó számított vonzaskörzeteket, mindkét évre, amely alapján az alábbi sajátosságokat figyelhetjük meg (6. és 7. ábra):

- 1) A kritériumok alapján kijelölt központok körül kirajzolódnak a homogén vonzaskörzetek, melyek földrajzilag összefüggő területet alkotnak.
- 2) Az összefüggő térségen túl egy következő központ is a vonzaskörzetbe tartozhat, amelyiknek megvan a saját vonzaskörzete. Pl. Komáromnak megvan a saját vonzaskörzete, de maga a város számára a legfontosabb ingázási cél Győr. Hasonló kapcsolatok mutathatók ki pl. Sárvár– Szombathely viszonylatában is.

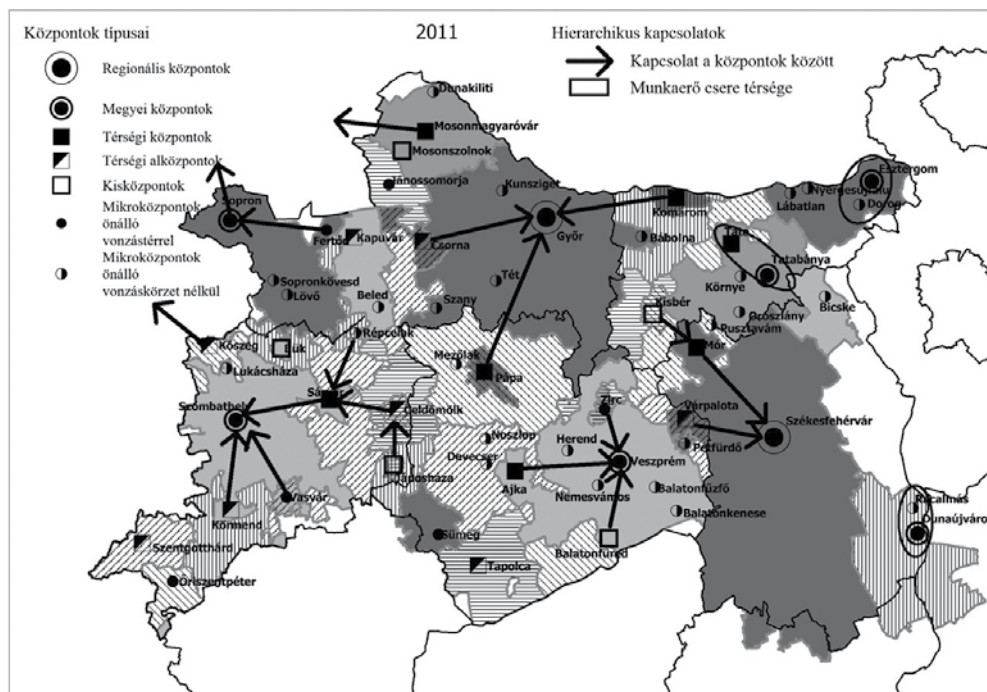
3) Viszonylag csekély arányú a megyehatáron történő átvonzás a vizsgált nagyrégió-
 belül, s azon kívül is. Az észak-dunántúli központok közül csak Győr és Székesfehé-
 várvár lépi át jelentős mértékben a saját megyéjének határát, de ezek a városok is úgy,
 hogy nem a homogén vonzáskörzetük nyúlik át jelentős mértékben a megyehatáron,
 hanem a következő szintű központból (Győr Pápáról, míg Székesfehérvár Várpalot-
 táról) vonz el jelentős ingázót. Az Észak-Dunántúl településeire a régió kívülről
 jelentős hatást Budapest gyakorol a régió keleti határainál egy nagyobb terület
 vonzáskörzetébe vonva, míg nyugaton Ausztria, közelebről meg nem határozott
 települései az elsődleges ingázási célok több magyar város és község számára. Zala
 és Somogy megye irányából csak csekély a kölcsönös átvonzás, míg Tolna megye
 irányába Székesfehérvár és Dunaújváros terjesztette ki a vonzáskörzetét, s ez utóbbi
 Bács-Kiskun megye felé is kiterjeszkedett.

6. ábra: Ingázó központok és vonzáskörzetek az Észak-Dunántúlon 2001

Forrás: KSH Népszámlálás 2001; 2011 alapján szerkesztette Hardi T.

7. ábra: Ingázó központok és vonzáskörzetek az Észak-Dunántúlon 2011

Forrás: KSH Népszámlálás 2001; 2011 alapján szerkesztette Hardi T.

A statisztikai adatelemzést és a térképes ábrázolást figyelembe véve, a vonzott terület jellege és a bejárók száma, valamint a központok közötti hierarchikus kapcsolatok alapján az alábbi központ típusokat különítettük el:

A) *Önálló ingázási központok*, amelyek saját vonzásterülettel rendelkeznek, s maga a központ nem függ egy nagyobb központtól, tehát nincs egy kitüntetett céltelepülés, ahova a foglalkoztatottak eljárnak, vagy ha van is ilyen, az a Főváros.

A1) *Regionális ingázási centrumok*: Székesfehérvár, Győr. Ezen települések esetében elmondható, hogy a bejárók száma meghaladta a 30 ezret 2011-ben, s ezzel ezek a városok az országos listán is, Budapest után a második és harmadik helyet foglalják el. Fontos térbeli sajátosságuk, hogy homogén vonzáskörzetük, illetve térben nem kapcsolódó vonzott településeik jelentős mértékben átlépik a megyehatárt. Hierarchikusan pedig Győr esetében nincs határozott magasabb szintű központ, amitől a város függene, míg Székesfehérvár esetében 2001-ben ugyanez volt a helyzet, míg 2011-ben ez a kapcsolat a Fővárost jelenti.

A2) *Megyei ingázási centrumok*: Szombathely és Veszprém. A bejárók száma 10 és 20 ezer fő között van. Vonzáskörzetük kiterjedése nem kiemelkedően nagy, de a központ az el-ingázók tekintetében nem függ magasabb hierarchia szintű településtől. 2001-ben ez mindkét városra érvényes volt, míg 2011-ben Szombathely esetében a leggyakoribb el-ingázási cél Ausztria lett.

Ennek a típusnak sajátos altípusait jelentik Dunaújváros és Tatabánya. Mindkét város esetében a bejárók száma éppen csak alatta marad a 10 ezer főnek. A két központi város ingázási önállósága pedig egy sajátos rendszerben értelmezhető. Mindkét város egy agglomerációsnak nevezhető szimbiózisban él. Dunaújváros esetében jelentős el-ingázás tapasztalható a szomszédos Rácalmásra, míg Rácalmás számára Dunaújváros az elsődleges célpont. Tatabánya pedig Tataval tart fenn hasonló kapcsolatot, s Tata saját vonzaskörzete is erősen kapcsolódik a megyeszékhelyhez. A két városba bejárók együttesen pedig a 15 ezer főt közelítik.

A3) *Megyei ingázási alcentrumok: Sopron és Esztergom*

A két városban közös, hogy sajátos földrajzi elhelyezkedésüknel fogva közlekedési, így ingázási szempontból is zárt helyzetben vannak. Sopron esetében az államhatár, a közúthálózat gyengesége a potenciális vonzaskörzetnek csak egy kis szelete számára teszi elérhetővé a város munkaerő-piacát. Így a nagyobb városokra jellemző magas helyben foglalkoztatott létszám mellett (közel 28 ezer fő) csak kevés a bejárók száma (6 600 fő), s így a be-ingázók aránya (23,5%) jelentősen alatta marad a központok átlagának. Mindeközben Sopron számára a legfontosabb ingázási cél Ausztria, így az ingázók számosságát tekintve és a térség önállóságát figyelembe véve sorolhatjuk a megyei szintű központok közé. Hasonlóan sajátos Esztergom esete. A város hazai vonzaskörzetét északról az államhatár határolja, de munkaügyi vonzaskörzete jóval túlterjed azon. Kelet felé viszont a Duna képez akadályt. Híd hiányában erre nem terjedhet a vonzaskörzet, míg délkeleti irányban a Főváros vonzaskörzete zárja le a teret. A város Doroggal él agglomerációs kapcsolatban, kölcsönösen egymás legfontosabb céltelepülései. A két város határon túlról vonzott bejáró munkaerejével, (amit a hazai népszámlálás természetesen nem vesz számításba) a várospár eléri a 10 ezres bejáró nagyságrendet.

B) *Térségi központok*

B1) *Mosonmagyaróvár, Komárom, Mór, Pápa, Sárvár, Ajka*

Ezek a települések 10 ezer feletti helyben foglalkoztatottal, s 4–6 ezres be-ingázó létszámmal rendelkeznek. Jelentős önálló vonzaskörzetük van. Különösen kiterjedt Pápa munkaügyi vonzaskörzete, tekintettel térségi központ szerepkörére, amely szinte Veszprém megye északi részét magába foglalja. Kiemelendő még Komárom szerepe, amely esetében határon átnyúló munkaügyi vonzaskörzetről beszélhetünk, így ott a be-ingázók száma lényegesen magasabb a népszámlálásban mért adatnál. Mindemellet ezeknek a térségeknek a központjai valamely más, megyei vagy regionális szintű központ vonzásterében vannak, s ahhoz kötődnek. Így Mosonmagyaróvár esetében az Ausztria irányába történő ingázás a legfontosabb célterület, Komárom és Pápa esetében Győr, Mór esetében Székesfehérvár, Sárvár esetében Szombathely, míg Ajka esetében Veszprém. Mosonmagyaróvár esetében ki kell emelnünk, hogy a város mellett elhelyezkedő Mosonszolnok jelentős számú, közel 2 000 be-ingázóval rendelkezik, de nem alakított ki önálló vonzaskörzetet, a bejárók a környező, más központokhoz tartozó vonzásterékből adódnak össze. Voltaképpen Mosonszolnokot Mosonmagyaróvárral együtt kell értelmezni, mint munkaügyi ingázó központot.

B2) Kisvárosok: Kapuvár, Cellödömök, Tapolca, Szentgotthárd, Várpalota, Körmend, Kőszeg, Csorna

Ezek a városok mintegy 4–6 ezer helyben foglalkoztatottal, ebből mintegy 2–3 ezer be-ingázóval rendelkeznek, s mindemellett saját vonzáskörzetük van. Tapolca és Körmend esetében már megjelenik az a mikroközpontokra jellemző tény is, hogy eljáró–bejáró egyenlegük negatív. Tapolca esetében emellett azt is meg kell említeni, hogy nincs markáns felsőbb központ, ahova az ingázók eljárnának. Azok kisebb települések, távolabbi központok között oszlanak meg, s ez valószínűleg a város belső periférikus elhelyezkedéséből következik. Kőszeg, Csorna és Várpalota esetében a település mérete, a 4 ezer feletti helyben foglalkoztatott létszám magyarázza a kategóriába kerülést, miközben lényegesen kevesebb a bejárók száma, mint a többi település esetében, itt nem éri el az 1 500 főt.

B3) Kisközpontok: Bük, Kisbér, Jánosháza, Balatonfüred

Ezen központok esetében a helyben foglalkoztatottak száma 2–3 ezer fő, míg a bejárók száma 1 000–1 700 fő között mozog, s a nagyobb központoktól távoli elhelyezkedésüknek, vagy sajátos gazdasági ágazatuknak (Bük, mint fürdőhely) köszönhetően az ingázó egyenlegük pozitív. Önálló munkaügyi vonzáskörzetük van.

C) Mikroközpontok: Zirc, Fertőd, Óriszentpéter, Vasvár, Jánossomorja, Beled

Ezek a települések a környező mikrotérség számára szolgálnak munkaügyi központként. Jellemző, hogy a helyben foglalkoztatottak száma nem éri el a 2 500 főt, s ebből a bejárók száma 1 000 fő alatt marad. Önálló vonzáskörzetük van, de az csak néhány településre terjed ki. Sajátosságuk, hogy a nagyobb központok közötti belső perifériákon alakulnak ki, azonban saját vonzáskörzetük közlekedési helyzete még rosszabb. Emiatt a központok ingázó egyenlege negatív.

D) Önálló vonzáskörzettel nem rendelkező, de jelentős bejáró létszámot vonzó települések

Külön meg kell említenünk azokat a településeket, amelyek esetében a bejáró létszám gyakran jóval meghaladja az előbb felsorolt központokban mérhető, de önálló vonzáskörzettel nem rendelkeznek. Ezek általában nagyobb központok vonzásterében alakulnak, de azokkal munkaerőcsere-kapcsolatban nem állnak (mint pl. Dunaújváros–Rácalmás), így önálló központnak tekinthetők. A 400 fő feletti bejáróval rendelkezők: Pusztavám, Kunsziget, Bábolna, Lövő, Répcelak, Lukácsháza, Szany, Noszlop, Mezőlak, Balatonkenese, Nemesvámos, Dunakiliti, Sopronkövesd. Ennél kisebb létszámot vonzó településekkel is találkozunk a Balaton-felvidéken, a központoktól távol, ahol ezek a települések jellemzően egy másik település számára fontos ingázási célt jelentenek (pl. Zánka, Révfülöp).

A két térkép és az adatok alapján az évtized során bekövetkezett változásokat is nyomon tudjuk követni.

- 1) Szinte valamennyi központ esetében erősödött az el-ingázás, még hozzá gyakran jelentős mértékben. Ez igaz azoknál a központoknál is, ahol a helyben foglalkoztatottak száma növekedett, s ott is, ahol csökkent.
- 2) A helyben foglalkoztatottak számának csökkenését nem mindenhol követi a bejárók számának csökkenése. Pápa esetében pl. a helyben foglalkoztatottak számának

enyhe csökkenése mellett jelentős mértékben erősödött az el-ingázás, de a bejárás is. Ugyanakkor más, kisebb központok esetében az el-ingázás növekedése mellett a másik két mutató erős csökkenését tapasztalhatjuk (pl. Mór). A két típus tanulmányát abban találjuk meg, hogy a fontos térségi központok, mint pl. Pápa a válság ellenére is fontos ingázási cél maradt, a környező települések nincsenek abban a közlekedésföldrajzi helyzetben, hogy lakóik a távolabbi, nagyobb központokba ingázzanak. Ezzel szemben több kisebb foglalkoztató központ, ahol jellemzően egy-egy ipari parkba szerveződött a főként mobil összeszerelő tevékenység, s alapvetően a bejáró munkaerőre alapozott, gyors csökkenést érhet meg.

- 3) Eltűntek egyes mikroközpontok, mint önálló vonzaskörzettel rendelkező céltelepülések. Így pl. Bábolna vagy a Komárom–Esztergom közötti agglomeráció központjai.
- 4) Megerősödtek viszont olyan mikroközpontok, amelyek nem rendelkeznek önálló vonzaskörzettel, viszont egy-egy nagyobb központ közelében helyezkednek el. Így pl. Győr közelében Kunsziget, Szany, Mosonmagyaróvár mellett Dunakiliti, Moson-szolnok; Pápa mellett Mezőlak; Dunaújváros mellett Rácalmás stb.
- 5) Megszűnt egy sor központ „függetlensége”, ami azt jelenti, hogy míg a 2001-es állapot szerint több központi település esetében nem lehetett kimutatni egy olyan céltelepülést, ahova nagy létszámban az ott élők elingáznak, addig 2011-ben néhány kivételtől eltekintve valamennyi ingázó központ lakói is egy magasabb szintű ingázó központhoz kötődnek. Pl. Pápa–Győr; Mór–Székesfehérvár.
- 6) Megnövekedett a külföldre ingázás jelentősége. Míg 2001-ben csak Mosonmagyaróvár és Sopron számára volt az elsődleges ingázási cél Ausztria, addig mára ezek mellett több központ (Jánossomorja, Kapuvár, Fertőd, Kőszeg, Szombathely, Szentgotthárd) számára is ez vált az elsődleges céllá. Mindemellett több határ menti település is kikerült a hazai vonzaskörzet számításból, mivel elsődleges céllá Ausztria vált, sőt, Rajka esetében Pozsony.⁵

Győr és vonzaskörzete

A győri urbánus térség közlekedési adottságai az országban jónak mondhatók. Nagy teljesítményű közlekedési vonalak haladnak keresztül rajta, a Bécset Budapesttel összekötő vasútvonal, illetve autópálya, ami a térség egésze számára jó elérhetőséget biztosít. Az agglomeráción belüli közlekedés számára ezek a vonalak azonban csak kis mértékben használhatók. A másodrendű utak és vasutak sugaras hálózatot alkotnak Győr központtal. A városból kivezető másodrendű utak az agglomeráció legtöbb települését érintik, az érintett népesség nagy része, s az ingázók döntő többsége itt él. Így az agglomerációs közúti közlekedés javarészt ezeken a másodrendű utakon zajlik, a horizontális irányok fejletlenek, közlekedési alcentrumok nem alakultak ki.

5 Rajka község a szlovák–magyar határ mellett helyezkedik el, a szlovák főváros közvetlen szomszédságában. A vizsgált évtizedben megindult a szlovák állampolgárok beköltözése Pozsonyból, így a szlovák főváros lakóhelyi szuburbanizációjának köszönhetően arányuk – egyes számítások szerint – már meghaladja a lakosság felét is.

A népességszám változására az alábbi jellegzetességek mondhatók el:

- A térségen belül a népesség dekoncentrációja figyelhető meg. Tipikus szuburbán folyamatra vall, hogy a központi városban stagnál a népesség koncentrációja, miközben a környező településeken növekszik. Ez természetes városfejlődési folyamat, s arra utal, hogy a város és térsége szervesen összetartozik.
- A térség, országos szinten egy koncentrációs folyamat célterülete, vagyis miközben Magyarországon (a népességszám csökkenése miatt) csökken a népsűrűség, addig a vizsgált térségben, különösen annak belső, Gyórhöz közeli zónájában növekszik. Győr és térsége a Budapesti agglomeráció mellett jelentős belföldi migrációs cél, az egész országból nyer népességet, akik elsősorban a győri munkahelyek, másodsorban az ausztriai munkavállalás lehetősége miatt költöznek a városba vagy az agglomerációjába, illetve szélesebben értelmezett térségébe.

A falvak között megkülönböztethetjük azokat a településeket, amelyek közvetlenül a város mellett helyezkednek el, s tipikusan nagyméretű, agglomerációs településeknek nevezhetjük őket. Lakosság számuk megközelíti, illetve meghaladja a térség kisvárosainak adatait. A térségben a központi funkciók legtöbbször egyértelműen Győr látja el. Így a kapcsolatok zöme győri irányultságú, munkahely, kereskedelem, iskoláztatás, egészségügy szempontjából dominál a térség felett.

A város a bejárók számát tekintve Budapest és Székesfehérvár után a harmadik legnagyobb az országban. Székesfehérvárral összevetve, gyakorlatilag alig marad el a létszám, tehát a két iparváros hasonló méretű bejáró létszámot vonz (3. táblázat).

3. táblázat: A három legnagyobb ingázási központ főbb adatai

Település	Állandó népesség (fő)		Lakónépesség (fő)		Foglalkoztatott lakosok száma (fő)	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Budapest	1 712 677	1 589 231	1 777 921	1 729 040	746 018	777 544
Székesfehérvár	10 3070	96 320	106 346	100 570	48 493	45 242
Győr	124 556	121 042	129 412	129 527	56 874	57 120
Település	Helyben foglalkoztatottak (fő)		El-ingázók száma (fő)		Bejárók száma (fő)	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Budapest	854 620	91 7026	66 673	86 036	175 275	225 518
Székesfehérvár	71 530	68 731	5 203	7 340	28 240	30 829
Győr	78 223	79 807	4 690	7 594	26 039	30 281

Forrás: KSH Népszámlálás 2001; 2011 alapján Hardi T. számításai.

Figyelembe kell azonban azt is vennünk, hogy Székesfehérvárral ellentétben Győrnek jelentős, határon túlnyúló munkaügyi vonzaskörzete is van, ám ennek pontos adatait nem ismerjük, a hazai népszámlálás értelemszerűen nem tartalmazza a szlovákiai lakhellyel rendelkezőket, a szlovák népszámlálás pedig nem kérdez rá a magyarországi ingázási céltelepülésre. Így csak becsülni tudjuk a Győrbe, a dél-szlovákiai magyar többségű járá-sokból munkába ingázók számát. 2011-ben ez több ezer fő lehetett, s ezzel együtt a bejárók számát tekintve Győr jóval megelőzte Székesfehérvárt. Jelen tanulmányban azonban a népszámlálás adataira támaszkodhatunk, így itt sem tudjuk figyelembe venni az elemzések során a határon túlról érkezőket, de természetesen utalunk rájuk.

Ha a két népszámlás időpontjában mért főbb mutatók közötti eltérést vetjük össze (4. táblázat), akkor megállapíthatjuk, hogy a városok népessége csökkent, akár az állandó lakosság számot, akár a lakónépességet nézzük. Győr esetében a lakónépesség száma enyhén emelkedett, de az emelkedés mértéke alapján ez is inkább stagnálásnak nevezhető. Ez a változás elsősorban a lakóhelyi szuburbanizációnak köszönhető, amely valamennyi, nagyobb városunkban bekövetkezett a vizsgált időszakban. Ez a jelenség adhat magyarázatot a bejárók létszám-növekedésének egy jelentős részére is. Annál is inkább, mert megfigyelhető, hogy a helyben foglalkoztatottak száma lényegesen nagyobb mértékben növekedett mind Budapest, mind Győr esetében, mint a foglalkoztatott lakosok száma: a lakóhelyi szuburbanizáció során elsősorban a munkaképes korú, s foglalkoztatott lakosság költözik ki az agglomerációba.

4. táblázat: A három fő ingázási céltelepülés főbb mutatóinak változása 2001 és 2011 között

Település	Állandó népesség	Lakónépesség	Foglalkoztatott lakosok	Helyben foglalkoztatottak	El-ingázók	Bejárók
	%					
Budapest	-7,2	-2,7	4,2	7,3	29,0	28,7
Székesfehérvár	-6,5	-5,4	-6,7	-3,9	41,1	9,2
Győr	-2,8	0,1	0,4	2,0	61,9	16,3

Forrás: KSH Népszámlálás 2001; 2011 alapján Hardi T. számításai.

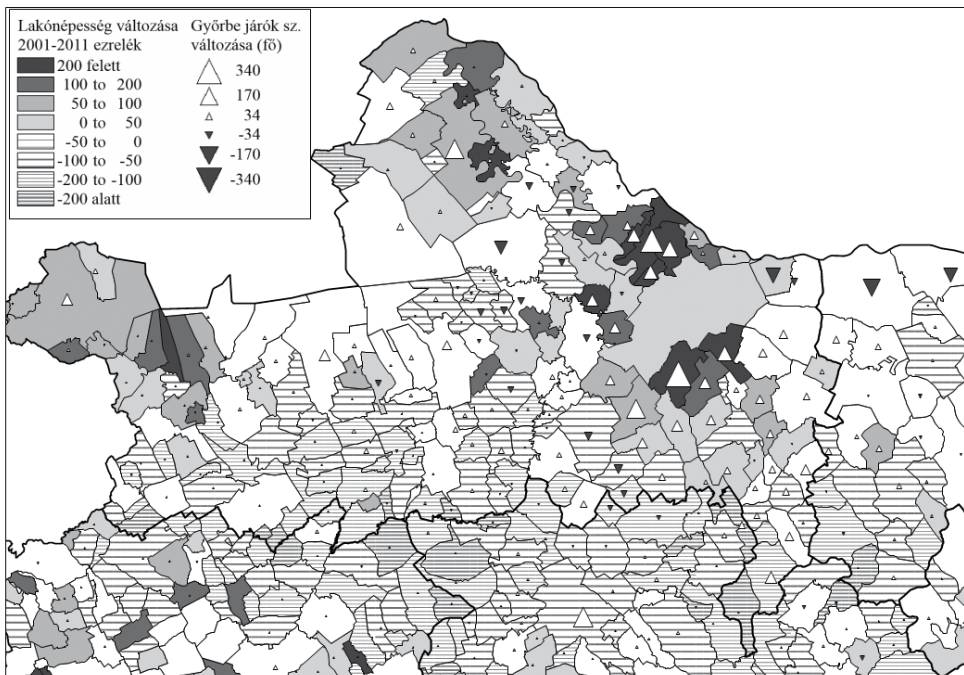
Ugyanakkor látható az is, hogy Székesfehérváron mind a két érték (foglalkoztatott lakosság és a helyben foglalkoztatottak száma) csökkent, ennek ellenére a bejárók száma növekedett. Nyilván itt is a lakóhelyi szuburbanizáció hatása jelentkezik.

Látható ugyanakkor az el-ingázók számának jelentős növekedése is. E mögött is megtaláljuk a munkahelyek szuburbanizációját, különösen a Budapesti agglomerációban, míg Győr esetében ehhez hozzáadódik a külföldre járók számának növekedése, valamint Székesfehérvár esetében az erősödő Budapestre, illetve a Budapesti agglomerációba történő ingázás.

A munkahelyi ingázás szempontjából jól elkülönül egy belső települési kör, ahonnan a foglalkoztatottak jelentős része, általában több mint 60%-a, s az eljárók kétharmada-háromnegyede jár be győri munkahelyekre naponta. Ezek a valóban agglomerációs települések jellemezhetők a legbővebb kapcsolati hálóval Győr irányában. Elszórtan máshol is találkozhatunk a győri ingázók magas részesedésével. Ez bizonyos esetekben a település kis lélekszámával magyarázható. Ezekben az esetekben a közlekedési lehetőségek miatt nagyon meghatározott az ingázási irány, így más település nem is nagyon jöhet szóba. Magas még a Győrbe ingázó foglalkoztatottak aránya olyan távolabbi településeken is, ahol a helyi munkaalkalom, vagy más, jól megközelíthető foglalkoztatási központ csak szűkösen áll rendelkezésre.

A Győrbe járók számának változása megerősíti az eddig elmondottakat (8. ábra). Láthatjuk, hogy a bejárók számának jelentős növekedése azokon a településeken tapasztalható, ahol egyúttal jelentős volt a lakónépesség számának növekedése is. Ez egyértelműen a szuburbanizáció miatt következett be. Emellett tapasztalható még az agglomerációban a Győrbe járók számának csökkenése is ott, ahol részben a helyi munkahelyek száma bővült, részben más központok szívják el az ingázókat. Ugyanakkor kiolvasható a perifériák csökkenő lakosságú településeiről a növekvő bejárás is.

8. ábra: A lakosságszám és a Győrbe ingázók számának változása, 2001–2011

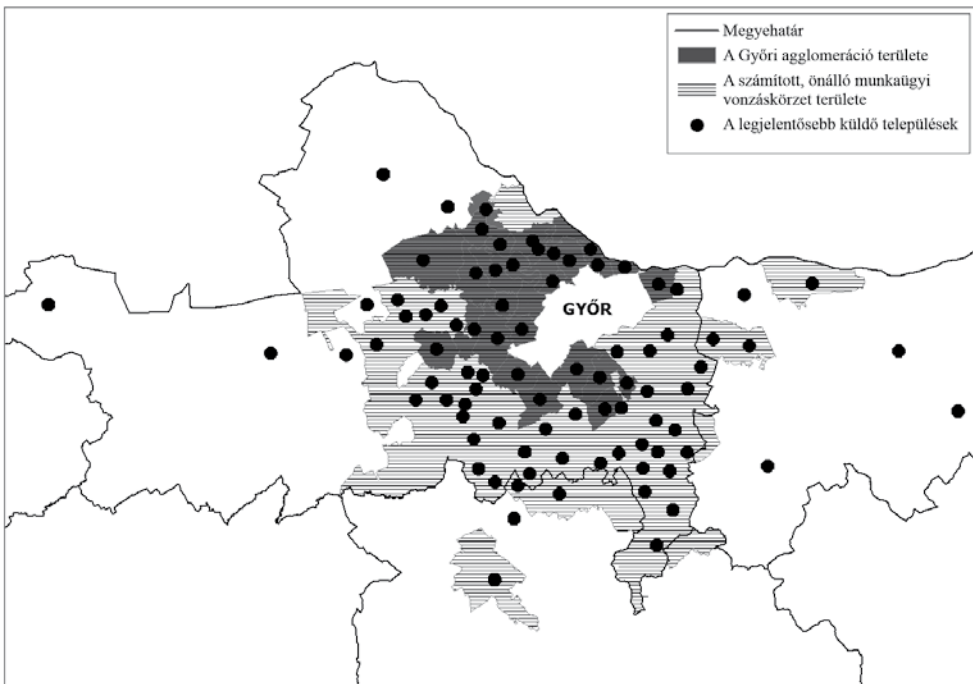

Forrás: KSH Népszámlálás 2001; 2011 adatai alapján szerkesztette Hardi T.

Különböző kritériumok szerint határoltunk le ingázási területeket Győr környékén, melyeket a továbbiakban az intenzív ingázás területeinek fogunk együttesen nevezni. Ezek természetesen átfedik egymást, de határaik jelentős mértékben különböznek (8. ábra):

- A megye alatt Győr-Moson-Sopron megye értendő, a 2011-ben érvényes megye terület szerint. A számított adatok Győr nélkül értendők.
- Az agglomeráció a KSH által Győri agglomerációként meghatározott település-együttes összesített adatait jelenti, Győr nélkül.
- A legjelentősebb küldő települések kategóriába azon települések értendők, ahonnan a két népszámlás valamelyikének időpontjában legalább 100 fő járt Győrbe, és/vagy az el-ingázók legalább 50%-a járt Győrbe.
- A számított, önálló munkaügyi vonzáskörzet alatt azt a területet értjük, amelyet jelen tanulmányban határoztunk meg.

9. ábra: Ingázási terek Győr körül

Szerkesztette: *Hardi T.*

A különböző, intenzív ingázási területek főbb adatai az alábbiak szerint összesíthetők (5. táblázat).

5. táblázat: A Győr körüli intenzív vonzásokörzetek adatai

Megnevezés	Lakónépesség (fő)		Foglalkoztatottak száma (fő)		El-ingázók száma (fő)	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Győr	129 412	129 527	56 874	57 120	4 690	7 594
Megye	309 361	318 458	127 515	141 186	59 574	77 615
Agglomeráció	51 865	57 722	21 891	26 043	15 917	19 554
Legnagyobb küldő	383 825	385 392	158 104	169 800	55 945	71 883
Önálló vonzásokörzet	178 103	178 957	72 347	77 716	36 579	44 240

Megnevezés	Győrbe ingázók száma (fő)		Részesezés a Győrbe ingázókból (%)		Győrbe ingázók aránya az el-ingázókból (%)		Győrbe ingázók aránya a foglalkoztatottakból (%)	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Megye	21 836	24 929	83,9	82,3	36,7	32,1	17,1	17,7
Agglomeráció	11 724	13 183	45,0	43,5	73,7	67,4	53,6	50,6
Legnagyobb küldő	23 284	25 924	89,4	85,6	41,6	36,1	14,7	15,3
Önálló vonzásokörzet	21 935	24 529	84,2	81,0	60,0	55,4	30,3	31,6

Forrás: KSH Népszámlálás 2001; 2011 adatai alapján Hardi T. számításai.

Mindezekből látható, hogy a város munkaügyi vonzásokörzete földrajzi értelemben némileg szétterül, a Győrbe ingázók aránya szinte minden vonatkozásban csökkent a számszerű növekedés mellett. Győr részaránya két szegmensben növekedett: a megyéből és a számított, önálló munkaügyi vonzásokörzet területéről, a foglalkoztatottakból nagyobb hányad jár Győrbe 2011-ben, mint 2001-ben. Ez annak tudható be, hogy ez az a két terület kategória, mely kisebb, periférikusabb településeket is magába foglal, így ott a foglalkoztatottak számának növekedése nem volt olyan gyors, mint a Győrbe járók számának növekedése.

Mivel az intenzív ingázási terület típusok mindegyikének részaránya csökkent a Győrbe ingázókból, egyértelmű, hogy az ezen területen kívülről jövők részesezésa növekedett. Az intenzív területekről érkezők tették ki a Győrbe járók 94,7%-át 2001-ben, s 92,3%-át 2011-ben. Így a kívülről jövők részaránya 5,3%-ról 7,7%-ra növekedett. Mivel maga az intenzív terület is növekedett a két időpont között földrajzi értelemben (pl. Pápa belépésével),

úgy mindenképpen igazolható, hogy jelentős a győri vonzástér földrajzi kiterjedésének növekedése, s az intenzív vonzástereken kívüli perifériák relatív súlyának növekedése. Összességében megállapítható, hogy míg a periférikus területekről egyfajta koncentráció figyelhető meg a fejlettebb térségek irányába, addig Győr intenzív ingázási terében egy relatív dekoncentráció tapasztalható.

Összefoglalás

A tanulmányban megvizsgáltuk a KSH által 2001-ben és 2011-ben elvégzett népszámlálás ingázásra vonatkozó főbb adatainak (az egyes lakóhelyi és egyes céltelepülésenként az ingázó foglalkoztatottak száma) és azok, a két felvétel során tapasztalt eltéréseinek területi konzekvenciáit. A vizsgálat célja elsősorban az volt, hogy a Győr köré szerveződő ingázó, munkaügyi vonzásterek jellegzetességeit megismerjük. Ezért az országos szintű vizsgálatok mellett részletesebben koncentráltunk az Észak-Dunántúlra, melynek központ-rendszerét tártuk fel, s még részletesebben vizsgáltuk ezen belül Győr, s a város környéki tér jellegzetességeit. Mindezek alapján az alábbi főbb megállapításokat tehetjük.

- A napi ingázás jelentősége megnőtt a magyar gazdaságban a két időpont között. A foglalkoztatottak száma, s a foglalkoztatottak között az ingázók aránya egyaránt növekedett. A növekedés szinte minden vizsgált szegmensben (város-vidék, településhierarchia egyes szintjei stb.) megjelent.
- Bár erre vonatkozóan alaposabb vizsgálatokkal nem rendelkezünk, de egyértelműnek látszik, hogy az ingázók számának növekedését két tényező táplálja: egyrészt a képzetesebb és magasabb jövedelmű réteg szabad munkahely és lakóhely választása, ezért növekszik a városokból el-ingázók száma, illetve a szuburbanizáció miatt az agglomeráción belüli ingaforgalom. Másrészt a vidéki munkahelyek megszűnésével erősödik a kényszeringázás is. Ennek a kényszeringázásnak a háttérében földrajzi tényezőt is találunk: az elérhető központok száma is jelentősen korlátozott. A lehetséges mozgáspályák determináltak. Kényszerítő erő továbbá a munkahelyek abszolút (nem strukturális) hiánya, továbbá az ingatlanpiac helyzete, ami megnehezíti a költözést.
- Megnövekedett a súlya a közepes fogadó településeknek, azoknak, amelyek 5–10 ezer ingázót fogadnak. Mind a bejárók létszáma, mind a település-kategória részesedése növekedett. Valószínűleg ezek a központok a vidéki kényszeringázók fő céltelepülései.
- Csökkent ugyanakkor a nagyobb városok (így Győr) relatív súlya. Bár a bejárók száma lényegesen növekedett a két időpont között, de a központ részesedése csökkent. Ez elsősorban annak tudható be, hogy a nagy központok körül elhelyezkedő agglomerációs, agglomerálódó térből származik a bejárók jelentős hányada, s ezekben a terekben fontos ingázó céltelepülések fejlődtek fel az elmúlt időszakban. Ezért itt egy relatív dekoncentrációról beszélhetünk.
- Ezzel párhuzamosan egy abszolút dekoncentráció is megjelenik, mert a nagyobb központok lakosságából is egyre többen eljárnak dolgozni más településekre vagy külföldre.

- Általában, az Észak-Dunántúl tapasztalataiból láthatjuk, hogy sok nagyobb központ közvetlen környezetében növekedett fel egy-két foglalkoztató centrum, ami a relatív dekoncentrációt erősítette.
- A nagy központok vonzásterén kívül viszont egyfajta koncentrációt tapasztalhatunk. Az eltűnő vagy gyengülő mikro- és kisközpontok helyett a foglalkoztatottak a nagyobb központok felé ingáznak egyre nagyobb számban. A közlekedési lehetőségek függvényében hierarchikus kapcsolatok is kialakulnak: a gyengülő térségi központ foglalkoztatottai a magasabb hierarchia szintű központba járnak egyre nagyobb számban és arányban, miközben a térségi központban dolgozók közül is egyre nagyobb lesz a bejárók aránya a környező területekről.
- Győr esetében világosan kimutatható, hogy a város ingázó vonzáskörzete térben növekedik. Miközben a domináns, intenzív ingázási terek nem sokat változtak, azok relatív súlya csökkent, s egyre nagyobb lett a szerepe a távolabbi küldő településeknek és járásoknak.

Összességében tehát megállapíthatjuk, hogy egyre nagyobb a szerepe a gazdaságilag fejlettebb térségeknek a vidéki terek foglalkoztatásában. Nemcsak az agglomeráció, s a közvetlen környezet, hanem a távolabbi területek esetében is. A kisebb, közepes központok pedig az elzártabb térség életminőségének megtartásában, s így a lakosság-szám megőrzésében játszanak döntő szerepet.